

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Bioetyka

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Polonistyczno-filozoficzne studia nauczycielskie		Cykl dydaktyczny 2024/25	
Specjalność -		Kod zajęć 03PFNS.21HS.00406.24	
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty humanistyczne i społeczne	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak, Małgorzata Bogaczyk-Vormayr		
Prowadzący zajęcia	Małgorzata Bogaczyk-Vormayr		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawową problematyką etyki medycznej i bioetycznymi dylematami moralnymi, uwzględniając transdyscyplinarną perspektywę bioetyczną: aksjologia, etyka ogólna, etyka szczegółowa (w tym zawodów medycznych), kognitywistyka, filozofia prawa, filozofia społeczna i filozofia polityczna. Bioetyka jest zatem wykładana jako interdyscyplinarna dziedzina wiedzy. W ramach tego wykładu prezentowane są obszernie kazusy bioetyczne – wiodące zarówno w literaturze przedmiotu, jak i debacie publicznej. Są one konfrontowane z przepisami prawa (ze wskazaniem na ich rolę w zmianie ustawodawstwa), a następnie poddawane wspólnej analizie merytorycznej i dyskutowane (np. w formie panelu, w podziale na grupy pro i contra). Moduły e-learningowe służą przede wszystkim nabywaniu i pogłębianiu zdolności samodzielnej pracy akademickiej. Służą m.in. przygotowaniu do zajęć (np. zaznajomienie się z kazusem bioetycznym, który na wykładzie przedstawiony jest w świetle dokumentów prawnych) lub pogłębieniu i poszerzeniu informacji z wykładu (np. odpowiedź na pytania do tekstu źródłowego), co oznacza jednak autentyczne ćwiczenie się w kompetencjach bioetycznych, m.in. w pozyskiwaniu i analizowaniu informacji prawno-medycznej, światopoglądowej oraz naukowej.

Wymagania wstępne

Bardzo dobra znajomość języka polskiego oraz podstawowa (A2) znajomość języka angielskiego.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	charakteryzuje interdyscyplinarną specyfikę dziedziny wiedzy, jaką jest bioetyka,	PFN_K2_W07	Kolokwium ustne, Raport
W2	omawia stanowiska filozofów antycznych, średniowiecznych i nowożytnych wobec tematu samostanowienia o śmierci, ich wykładni zdrowia/normy oraz terapii a także adaptację tych klasycznych argumentów na gruncie bioetyki XX w.,	PFN_K2_W08, PFN_K2_W10	Kolokwium ustne, Raport
W3	omawia historyczny przebieg zmiany ustawodawstwa - w co najmniej kilku europejskich krajach oraz w USA - dotyczącego ochrony życia poczętego i prawa do jego przerwania,	PFN_K2_W02, PFN_K2_W08, PFN_K2_W10	Kolokwium ustne, Raport
W4	omawia historyczny przebieg zmiany ustawodawstwa dotyczącego ochrony życia pacjenta i prawa do odstąpienia od leczenia lub przerwania życia pacjenta (USA, Japonia, co najmniej kilka krajów europejskich),	PFN_K2_W02, PFN_K2_W08, PFN_K2_W10	Kolokwium ustne, Raport
W5	omawia aktualne polskie ustawodawstwo dotyczące transplantologii, aborcji, badań prenatalnych, opieki paliatywnej, ochrony praw pacjenta w stanie wegetatywnym,	PFN_K2_W01, PFN_K2_W08, PFN_K2_W10	Kolokwium ustne, Raport
W6	charakteryzuje stanowisko tzw. Wielkich Religii w kwestii medycznej definicji śmierci (tj. śmierci mózgu) oraz transplantologii.	PFN_K2_W01, PFN_K2_W08, PFN_K2_W10	Kolokwium ustne, Raport
Umiejętności - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U1	potrafi przywołać argumentację bioetyczną na dowolny temat (prawo do aborcji, klauzula sumienia, prawo pacjenta do informacji, paternalizm lekarski, samobójstwo wspomagane niemiedycznie itd.) według stanowisk wiodących w debacie bioetycznej (np. utilitaryzm, etyka chrześcijańska, etyka eudajmonistyczna, etyka perfekcjonalistyczna itd.),	PFN_K2_U01	Kolokwium ustne, Raport
U2	potrafi zdefiniować terapię uporczywą, stan terminalny, opiekę paliatywną, eutanazję bierną, eutanazję czynną, samobójstwo wspomagane medycznie oraz samobójstwo wspomagane niemiedycznie,	PFN_K2_U01, PFN_K2_U08	Kolokwium ustne, Raport
U3	potrafi opracować model przypadku bioetycznego na podstawie informacji prasowej (zawierającej informację medyczną, prawną i biograficzną) oraz własnych nabytych kompetencji bioetycznych,	PFN_K2_U01, PFN_K2_U02	Kolokwium ustne, Raport
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów do dokonania normatywnej oceny przebiegu wybranych przypadków medycznych oraz formułować suwerenne etyczne stanowisko argumentacyjne wobec konkretnych przepisów prawa,	PFN_K2_K02, PFN_K2_K09	Kolokwium ustne, Raport
K2	jest gotów do wykorzystywania zdobytych informacji i do podejmowania działań inspirowanych zdobytą wiedzą na rzecz doskonalenia warsztatu nauczania etyki w swoim zawodzie.	PFN_K2_K03, PFN_K2_K06	Kolokwium ustne, Raport

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Status i dylematy bioetyki jako dziedziny interdyscyplinarnej.	W1, W2	Wykład
2.	Etyczna problematyka początków życia (zdrowie prokreacyjne, ustawa aborcyjna, najważniejsze europejskie i amerykańskie kazusy dot. badań prenatalnych oraz aborcji).	W2, W3, U1, K1	Wykład
3.	Terapia genowa (biokonserwatyzm vs transhumanizm, prawo do dziedzictwa genetycznego, enhancement a terapia medyczna, terapia germinalna, prawa pacjenta: tożsamość biologiczna i psychiczna).	W1, U2, K1, K2	Wykład
4.	Etyczne aspekty decyzji o śmierci (filozoficzne koncepcje samostanowienia i podmiotowości; argumenty pro- i kontreutanazyjne w filozofii klasycznej i współczesnej oraz w aktualnej debacie prawno-medycznej; definicje stanu terminalnego, stanu wegetatywnego oraz śmierci mózgu; najważniejsze europejskie i amerykańskie kazusy dot. eutanazji biernej, eutanazji czynnej oraz samobójstwa wspomagane medycznie).	W2, W4, W5, U2	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Transplantacje (definicje śmierci, w tym śmierci mózgu, historia medycyny transplantacyjnej, stanowiska wiodących religii monoteistycznych wobec idei transplantacji, polska ustawa transplantacyjna, tzw. rynek organami).	W5, W6, U2, U3	Wykład
6.	Zdrowie – ujęcie systemowe (zdrowie jako dobro publiczne; moralna wartość medycyny (dobro jako cel); historia europejskich modeli opieki zdrowotnej/ubezpieczenia zdrowotnego; polskie transformacje w systemie ochrony zdrowia po 1989; rankingi europejskiego Health Index, diagnoza polskiego systemu w porównaniu do krajów takich jak Holandia, Szwecja, Niemcy, Grecja, Włochy, USA, Kanada, Japonia).	W1, U1, U3, K1, K2	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Metoda laboratoryjna, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Zadanie pisemne - raport

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunki zaliczenia: przygotowanie raportu, uzyskanie pozytywnej oceny z kolokwium ustnego. Kryteria oceniania: bardzo dobry (bdb; 5,0): Student (1) zrealizował co najmniej jedno zadanie e-learningowe i zostało one ocenione na ocenę co najmniej 4,5; (2) brał aktywny udział w trakcie omawiania przypadków, zgłaszał pytania i wnioski własne podczas dyskusji; (3) przystąpił do zaliczenia ustnego, na którym zaprezentował wybrane przez siebie zagadnienie (z listy 11 zagadnień, wieńczących kolejno każdy z wykładów) i uzyskał z niego ocenę co najmniej 4,5 lub 5,0 w przypadku, gdy zadanie e-learningowe zostało ocenione jedynie na 4,5. dobry plus (+db; 4,5): Student (1) zrealizował co najmniej jedno zadanie e-learningowe i zostało one ocenione na ocenę co najmniej 4,0; (2) brał aktywny udział w trakcie omawiania przypadków, zgłaszał pytania i wnioski własne podczas dyskusji; (3) przystąpił do zaliczenia ustnego, na którym zaprezentował wybrane przez siebie zagadnienie (z listy 11 zagadnień, wieńczących kolejno każdy z wykładów) i uzyskał z niego ocenę co najmniej 4,0. dobry (db; 4,0): Na ocenę końcową składają się oceny zsumowane z (1) pisemnego zadania e-learningowego oraz zaliczenia ustnego, na którym Student zaprezentował wybrane przez siebie zagadnienie (z listy 11 zagadnień, wieńczących kolejno każdy z wykładów). dostateczny plus (+dst; 3,5): Na ocenę końcową składają się oceny zsumowane z (1) pisemnego zadania e-learningowego oraz (2) zaliczenia ustnego, na którym Student zaprezentował wybrane przez siebie zagadnienie (z listy 11 zagadnień, wieńczących kolejno każdy z wykładów). dostateczny (dst; 3,0): Na ocenę końcową składają się oceny zsumowane z (1) pisemnego zadania e-learningowego oraz (2) zaliczenia ustnego, na którym Student zaprezentował wybrane przez siebie zagadnienie (z listy 11 zagadnień, wieńczących kolejno każdy z wykładów). niedostateczny (ndst; 2,0): Student albo (1) nie zrealizował ani jednego zadania e-learningowego i tym samym nie został dopuszczony do zaliczenia ustnego, albo (2) nie przystąpił do zaliczenia ustnego lub otrzymał z niego ocenę niedostateczną.

Literatura

Obowiązkowa

1. Baza kazusów bioetycznych z opracowaniem K.Szewczyka: Interdyscyplinarne Centrum Etyki UJ: <http://bazy.incet.uj.edu.pl/dzialy.php?l=pl&i=388&p=31&m=27&z=0&kk=1> (dostęp: 30.09.2018).
2. S. Bednarz (red.), Etyczne aspekty transplantacji, Kraków 2009.
3. M.Bogaczyk, Sztuka Inna: O sztuce prymitywnej, naiwnej i surowej, „Filo-Sofija”, nr 1 (6), 2006, s. 239-256(dostęp: 30.09.2018).
4. M.Bogaczyk-Vormayr, Art Brut oder die Überwindung der Biomacht, „Ethics in Progress”, vol. 5 (2014), no. 2, p. 77-102(dostęp: 30.09.2018).
5. W. Chańska, J. Różyńska (red.), Bioetyka, Warszawa 2013.
6. B. Chyrowicz, Bioetyka. Anatomia sporu, Kraków 2015.
7. W. Galewicz (red.), Wokół śmierci i umierania, Kraków 2009.
8. J. Habermas, Przyszłość natury ludzkiej. Czy zmierzamy do eugeniki liberalnej?, tłum. M. Łukasiewicz, Warszawa 2003.
9. J. Hartman, Czym jest bioetyka?,<https://biotechnologia.pl/informacje/czym-jest-dzisiaj-bioetyka-jan-hartman,11973> (dostęp: 30.09.2018).
10. M. Soniewicka, Transhumanizm: kilka uwag na temat filozoficznych źródeł sporu o ideę biomedycznego ulepszania moralnego, „Ethics in Progress”, vol. 6 (2015). No. 1, p. 38-55: https://www.elearning.amu.edu.pl/wms/pluginfile.php/21310/mod_resource/content/1/Soniewicka.pdf (dostęp: 30.09.2018).
11. A. Szczekliki, Nieśmiertelność. Prometejski sen medycyny, Kraków 2012.
12. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie do zajęć	15
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie raportu	10
Przygotowanie do zaliczenia	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PFN_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny odbieranych treści, analizowania, zestawiania i waloryzowania źródeł informacji, krytycznego uczestnictwa w procesach komunikacji, dyskursu i dialogu społecznego i interkulturowego
PFN_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym, zwłaszcza do podjęcia partnerskiego dialogu z przedstawicielami odmiennych światopoglądów, środowisk i kręgów kulturowych
PFN_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do inspirowania innych do uczestnictwa w kulturze oraz podejmowania działań dla dobra wspólnego, sprawiedliwości społecznej, bezpieczeństwa i pokoju
PFN_K2_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podejmowania odpowiedzialnych działań - zwłaszcza edukacyjnych - na rzecz zachowania środowiska naturalnego i życia na Ziemi
PFN_K2_U01	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych, zmiennych warunkach, także przystosowując istniejące lub opracowując nowe narzędzia i metody zwłaszcza w odniesieniu do zadań nauczyciela szkoły ponadpodstawowej
PFN_K2_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać niezłożone problemy badawcze w zakresie literaturoznawstwa, filozofii i językoznawstwa, posługując się ujęciami teoretycznymi, pojęciami, narzędziami, procedurami i sprawnościami właściwymi dla polonistyki i etyki
PFN_K2_U08	Absolwent/ka potrafi formułować i artykułować wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań odwołujących się do wiedzy, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach, zwłaszcza odnoszących się do zagadnień literackich, społeczno-etycznych i kulturowych
PFN_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania literaturoznawstwa, filozofii i językoznawstwa, procedury poznawcze, metodologie i zastosowania wiedzy właściwe dla tych dyscyplin, wykorzystywaną na ich obszarze terminologię, jak również właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych zaawansowane metody analizy i interpretacji różnych tekstów ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich
PFN_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób główne tendencje rozwojowe literaturoznawstwa, filozofii i językoznawstwa, a także usytuowanie, miejsce i znaczenie polonistyki i etyki w obszarze badań i edukacji humanistycznej
PFN_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób główne nurty, koncepcje, metody, a także zastosowania etyki współczesnej, niezbędne w działalności nauczyciela (w tym - przedsiębiorczości edukacyjnej i naukowo-badawczej)
PFN_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie w szerokim zakresie kluczowe stanowiska, założenia i metody współczesnej i najnowszej filozofii i jej subdyscyplin, umożliwiające rozumienie przebiegu procesu historycznoliterackiego i jego uwarunkowań, jak i te, które stymulują rozwój humanistyki współczesnej, stanowią zaplecze jej metod i teorii, narracji i dyskursów, zwłaszcza w odniesieniu do dydaktyki na poziomie szkoły ponadpodstawowej
PFN_K2_W10	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony, uporządkowany i podbudowany teoretycznie sposób wybrane zagadnienia szczegółowe z zakresu literaturoznawstwa, filozofii i językoznawstwa, ich subdyscyplin lub innych pokrewnych dyscyplin humanistycznych, niezbędne do samodzielnej realizacji złożonego zadania badawczego